

Disease in human ရောဂါ	Vector Mosquito ခြင်	Agents Pathogens ရောဂါပိုး
Malaria ငှက်ဖျား	Anopheles အနောဖီးလီး (စ်) 	Protozoa- ပရိုတိုဇိုးဝါး Plasmodium.f, Pv,Po,Pm, Pk
DHF သွေးလွန်တုပ်ကွေး	Aedes အေးဒီး (စ်) 	Dengue virus
Chickungunya		Chickungunya Virus
YELLOW FEVER	Ae.aegypti Ae.albopictus	Y.FEVER- Virus
ဂျပန် ဦးနှောက်ရောင် Japanese Encephalitis	ကျူးလက်(စ်)ခြင် <i>Culex tritaeniorhynchus</i>	ဂျပန် ဦးနှောက်ရောင် ဗိုင်းရပ်စ်ပိုး JE Virus
Lymphatic Filariasis ဆင်ခြေထောက်	Culex ကျူးလက်(စ်) quinqüefasciatus	Worm- သံကောင် W. bancrofti

ခြင်အမျိုးအစား	ခြင်ပေါက်ဖွားရာနေရာ	ခြင်ကိုက်ချိန်
<p>Anopheles</p> <p>အနောဖီးလီး (စ်)</p> <p>ငှက်ဖျား ခြင်</p>	<p>ရေကြည်၊ ရေသန့်၊ ပြေးညင်းစွာ စီးဆင်းနေသော စမ်းချောင်း၊ စိမ့်ရေ၊ စမ်းရေ၊ ရေကန်၊ ရေအိုင်၊ ရေတွင်း ၊ ဆည်မြောင်း လက်တက်၊ လယ်ကွင်း၊ နွားစာခွက်၊</p>	<p>နေဝင်ချိန်မှ နေထွက်ချိန် (ည ၆ -နံနက် ၆ နာရီ)အထိ</p>
<p>Aedes အေးဒီး (စ်)</p> <p>သွေးလွန်တုပ်ကွေးခြင်</p>	<p>ရေကြည်ရေသန့်ရေငြိမ် အိမ်တွင်း/အိမ်ပြင် ရှိ အိုးခွက်များ၊ ပန်းအိုး၊ ကြောင်အိမ် အောက်ခံခွက်၊ ရေစည် ရေကန်များ စသည့် (၇)ရက်ထက်ပို၍ ရေလှောင်ထားသောနေရာများ၊ စွန့်ပစ်ထားသော ပုလင်း/ဗူးခွံ၊ ဘတ္တရီအိုး ဟောင်း/ တာယာအဟောင်းများ အုန်းမှုတ်ခွက်၊ အုန်းခွံများ သစ်ခေါင်း ပေါက်၊ ဝါးဆစ်၊ ဝါးပင်အငုတ် ရေတင် ကျန် နိုင် သော အရာအားလုံး။</p>	<p>နံနက်မှညနေ</p>
<p>ကျူးလက်(စ်)ခြင်</p> <p><i>Culex tritaeniorhynchus</i></p> <p>လှပန် ဦးနှောက်ရောင်ခြင်</p>	<p>ရေပူတ်ရေသိုး (အုတ်မြောင်း၊ မြေမြောင်း ၊ မိလ္လာကန်၊ မိလ္လာကျင်း) လယ်ကွင်း</p> <p>အသုံးမပြုနိုင်သော အိုးခွက်များ မြေတွင်း၊</p>	<p>နေဝင်ချိန်မှ နေထွက်ချိန် (ည ၉ -၁၁ နာရီ) (နံနက် ၃- ၄ နာရီ</p>
<p>ကျူးလက်(စ်)ခြင်</p> <p>Quinquefasciatus</p> <p>ဆင်ခြေထောက်ခြင်</p>	<p>မြေချိုင့်များ နှင့်အသုံးမပြုသောရေတွင်း၊ ရေကန်များ ဖြစ်ပါ သည်။</p>	

ရုပ်နှံဦးနှောက်ရောင် ကာကွယ်ဆေး ကလေးများအားလုံးထိုးနှံပေး

(၂၀၁၇) ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလမှ ဇန်နဝါရီလ (၁၂)ရက်
အသက်(၅)နှစ်မှ (၁၅)နှစ်အထိ ဦးနှောက်ရောင်
(၉)လမှ (၅)နှစ်အထိ ဦးနှောက်ရောင်ဆေးထိုး
ရောင်းချသောဆေးရုံများတွင် ကလေးများ

ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါ Japanese Encephalitis

ရောဂါပိုး

- ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါ ပိုး

Japanese Encephalitis Virus

ရောဂါဖြစ်စေသောခြင်

ကျူးလက်(စ်)ခြင်- *Culex tritaeniorhynchus*

ကြားခံကောင်

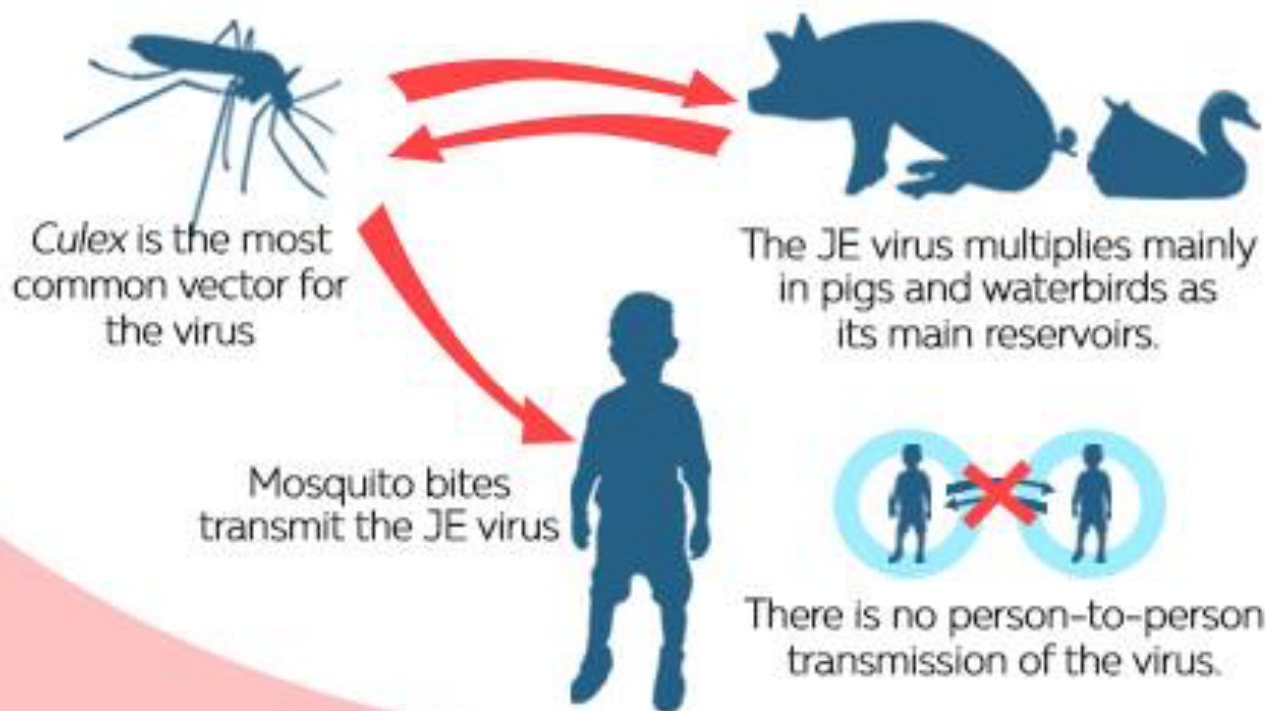
ဝက်၊ ငှက် ၊ ဘဲ၊ ခို ၊ လင်းနို့။

ရောဂါလက်ခံသူ(Host)

မြင်း၊ ကျွဲနွား (လူ၊ တခါတရံ ကူးစက်
ခံရတတ်သည်)

Japanese Encephalitis (JE) is caused by a virus transmitted by mosquito bites

Most JE infections are mild (fever and headache) and without other apparent symptoms.

Only 1 in 250 infections results to severe illness.

ရောဂါလက္ခဏာများ

- ရောဂါပျိုးချိန်- လူတွင်ရောဂါပျိုးချိန်(၅)ရက်မှ(၁၅)ရက်အထိဖြစ်သည်။
- ရောဂါကူးစက်ခံရသူ (၂၅၀)ဦး အနက်(တစ်ဦး)သာ ဦးနှောက်ရောင်လက္ခဏာ ပြပြီး အချို့မှာ သာမန်တုပ်ကွေး လက္ခဏာ ပြပြီး အများစုမှာ မည်သည့် လက္ခဏာမှ မပြပါ။
- ဦးနှောက်ရောင် လက္ခဏာရှိသူ (၃)ဦးအနက် တစ်ဦးခန့် သေဆုံးသည်။
- အသက်မသေဘဲ ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာသောလူနာ၏ (၃၀%)ခန့်မှာ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း တစ်ခုခုချို့ယွင်းမှုနှင့် စိတ်ပိုင်း ဆိုင်ရာများ ချို့ယွင်းမှုများမှာ ရာသက်ပန် ကျန်ခဲ့လေ့ ရှိသည်။

ရျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါ လက္ခဏာများ

➤ သာမန်တုပ်ကွေး လက္ခဏာ - **ရှေးဦးလက္ခဏာများ**

- ဖျား၊ တုန်၊ ခေါင်းကိုက်၊ ပျို့၊ အန်၊

ပုံမှန်အားဖြင့် (၁)ရက်မှ (၆)ရက်ထိ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။

တခါတရံ (၂၄)နာရီထက် တိုတောင်းပြီးတခါတရံ (၁၄)ရက်ခန့် ကြာသည်။

➤ **လတ်တလောဦးနှောက်ရောင်သောအဆင့်** (ရောဂါစဖြစ်ချိန်မှ ၃-ရက်မှ ၅-ရက်မြောက်နေ့များအတွင်း) အစာရေမဝင်-ပိန်လာ၊ စိတ်ဂဏာမငြိမ်၊ ကယောင်ကတန်း၊ အိပ်ငိုက်၊ ကြွက်သားများ တောင့်တင်းလာ (မျက်နှာဖုံးစွပ်ထားသကဲ့သို့ မရယ်မပြုံးနိုင်)၊ လျှာလေး

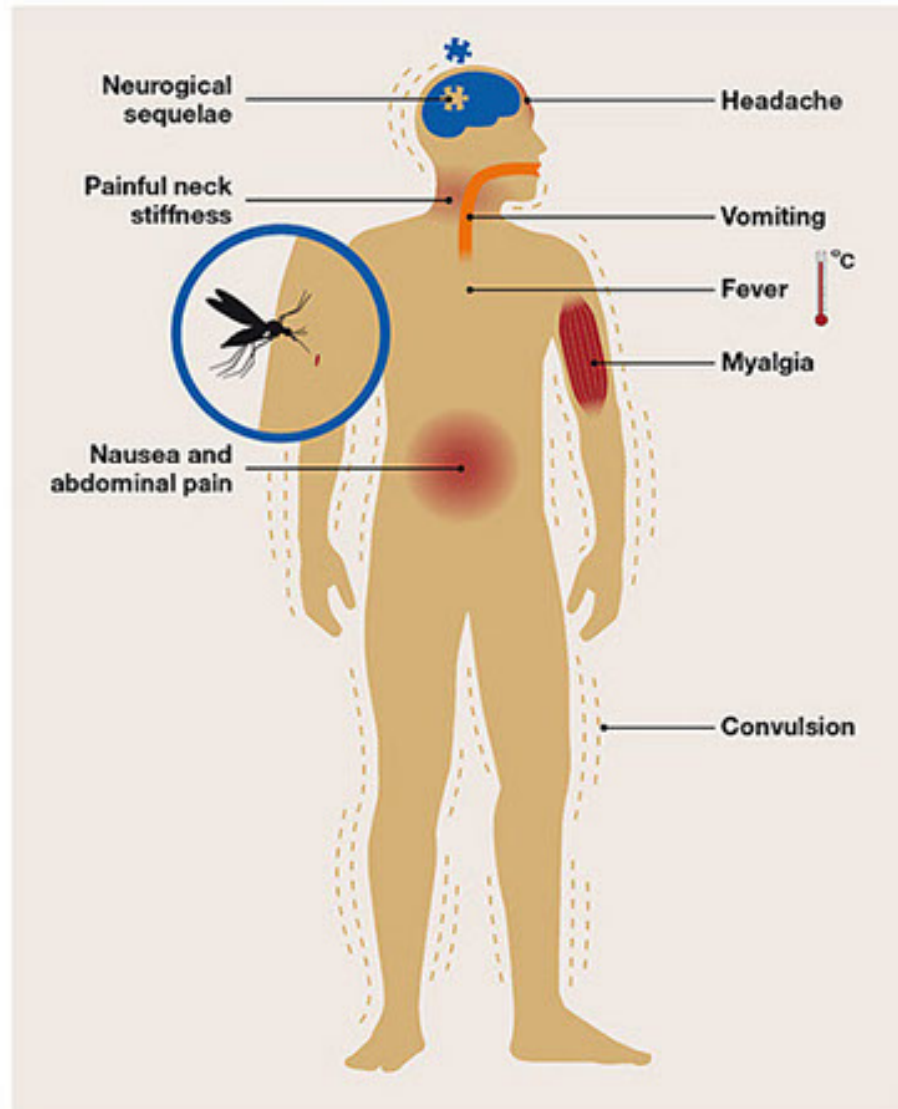
ဇက်ခိုင်၊ တက် (မျက်ဖြူလန်၊ မျက်တောင်မခတ်၊ မျက်စေ့စွေးပါးရွှံ့)၊ သတိလစ်၊ သေဆုံး

➤ **နှောက်ဆက်တွဲ လက္ခဏာများ** (မသေဘဲကျန်ခဲ့သူများ၏ ၃၀ %)

လမ်းမလျှောက်နိုင်၊ စကားမပြောနိုင်၊ နားလေး၊ ခြေလက်များကောင်းစွာမလှုပ်ရှားနိုင်

JAPANESE ENCEPHALITIS SYMPTOMS

ရောဂါဖြစ်ပွားသည့်နေရာ

ကမ္ဘာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် (၂၄)နိုင်ငံဖြစ်ပွားနေသည်။
၂၀၁၃-ခုနှစ်တွင် ၇၀၀၀၀-ဖြစ်ပွားပြီး ၃၀% ခန့်သေဆုံးခဲ့ပါသည်။)

ရောဂါဖြစ်ပွားသည့်အချိန်ကာလ -

တစ်နှစ်ပတ်လုံး ကူးစက်ဖြစ်ပွားနိုင်သည်။

ခြင်ပေါက်ပွားမှုများသည့်ရာသီ (မိုး၊ ဆောင်းဥတု)

ရောဂါဖြစ်ပွားနိုင်သူ

အသက်အရွယ်မရွေး (ကလေးပိုဖြစ်)

ကျား/ မရွေး

၁. ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါ ကာကွယ်နှိမ်နင်းရေး လုပ်ငန်းများ။

(က) ရောဂါဖြစ်ပွားမှု ကို စဉ်ဆက်မပြတ်စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်းနှင့် သတင်းပေးပို့ခြင်း။

ကျွဲ၊ နွား၊ မြင်းများ ရုတ်တရက် သေဆုံးခြင်း၊ ဝက်များ သားလျော့ခြင်း၊ သားမြုံ့ခြင်း၊ ရှိ/မရှိကိုလည်း စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုရမည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်များရှိပါက ချက်ခြင်း ကျန်းမာရေးဌာန အဆင့်ဆင့်သို့ သတင်းပေးပို့၍ လိုအပ်သော ကာကွယ်နှိမ်နင်းရေးလုပ်ငန်းများကို ချက်ချင်းဆောင်ရွက် ရမည်။

(ခ) ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါဆိုင်ရာ မေးမြန်း စုံစမ်းခြင်း။ လူနာခရီးသွားရာဇဝင်၊ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များ (အထူးသဖြင့် ဝက်များ) ဇစ်မြစ်

(ဂ) လူနာအိမ်နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဖျားနာသူများရှိ/မရှိ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများက ရှာဖွေခြင်း။ လူနာနေထိုင်ရာ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာနှင့် အနီးအနားရွာများတွင် အလားတူ ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါ လက္ခဏာခံစားရသူများ ရှိ/မရှိ ကို မေးမြန်း စုံစမ်းရမည်။ လူနာများတွေ့ရှိပါက သွေးနမူနာ များဖောက်ယူစစ်ဆေးရမည်။

၂. ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါ ကာကွယ်နှိမ်နင်းရေး လုပ်ငန်းများ။

(ဃ) လူနာနေအိမ် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ တိရိစ္ဆာန်များတွင် အလားတူ ရောဂါ ရှိ/မရှိ စုံစမ်းခြင်း

(Serosurvey)

(င) ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါဆိုင်ရာတပ်လွန်ခြင်းအနေအထားဆောင်ရွက်ခြင်း။

မြို့နယ်တစ်ခုတွင်ဖြစ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဗဟိုသို့ ချက်ခြင်း သတင်းပေးပို့ရမည်။ ၎င်းအပြင် ခြားမြို့နယ်များနှင့် နီးစပ်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများသို့ ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါ စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုရန် နှင့် အချိန်နှင့်တပြေးညီ နှိမ်နင်းရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အတွက် သတင်းပေးပို့ ရမည်။

(စ) ခြင်နှိမ်နင်းရေးလုပ်ငန်း

(ဆ) ကျန်းမာရေးပညာပေးခြင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း။

၃. ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါ ကာကွယ်နှိမ်နင်းရေး လုပ်ငန်းများ။

- စောစီးစွာ ထိရောက်မှု ကုသမှုခံယူရန်
- ခြင် နှိမ်နင်းရေးအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေး လုပ်ငန်းများကို လူထုအားဖြင့်ဆောင်ရွက်ရန်၊ (ရေဝပ်-မြေဖို၊ ရေစီးရေလာကောင်း၊ မွေးမြူရေး ခြံများတွင် စံနစ်တကျ သန့်ရှင်းစွာ ခြောက်သွေ့စွာ မွေးမြူရေး)
- ဝက်များသားလျော့၊ ကျွဲ၊ နွား၊ မြင်းရုတ်တရက်သေဆုံးပါက နီးစပ်ရာတိ၊ ကု၊ မွေးဌာနနှင့်ကျန်းမာရေးဌာနများသို့ သတင်း ပေး ပို့ရန်
- ခြင်အကိုက် မခံရရေးအတွက် တစ်ကိုယ်ရေ ကာကွယ် ရေးနည်းလမ်းများ ကျင့်သုံးရန်

